

Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumi Teataja

Nr. 3.

4. märtsil 1933.

Nr. 3.

Õpetajakutse andmise määrus.

Hariduse- ja sotsiaalmin. koolivalitsuse juhatuskiri kursuste korraldamise kohta algkooli õpetajaameti kandidaatide praktikaaja lõpetajalle.

Hariduse- ja sotsiaalmin. koolivalitsuse 1933. a. 18. veebruari ringkiri nr. 32695 asetäitendite asjas.

Hariduse- ja sotsiaalmin. tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse 1933. a. 1. märtsi ringkiri nr. 41189 äädikhape ja äädika müügi järelevalve kohta.

Kinnitusnõukogu 1932. a. 3. detsembri üldkoosoleku otsused.

AMETLIK OSA.

Õpetajakutse andmise määrus.

Alus: Õppejõudude teenistuse seaduse (RT 59—1931) §§ 27, 31 ja 94.

§ 1. Õppejõude, kel puudub õpetajakutse, võib esitada Hariduse- ja sotsiaalministrile kutse andmiseks, kui nad on töötanud Eesti Vabariigi koolides vähemalt 10 aastat ja vähemalt rahuldavate tagajärgedega.

§ 2. Õpetajakutse andmisel õppejõu õppetöö praktika-aastate arvestamisel loetakse aasta aastaks, kui õppejõud on töötanud õppeasutistes vähemalt 25% õppejõu nädalatundide normaalarvust; aasta, mil antud alla 25%, kuid mitte vähem kui 15% nädalatundide normaalarvust, loetakse pooleks aastaks; aastat, mil tundide arv alla 15% normaal-arvust, ei arvestata.

§ 3. Kesk- ja kutsekooliõpetaja kutse teatud aine alal võib anda siis, kui esitatav õppejõud on seda ainet õpetanud 10 aasta jooksul vähemalt rahuldavate tagajärgedega.

§ 4. Kesk- ja kutsekooli teaduslike ainete (Õpetajakutse omandamise määru § 9, pp. 1—12, RT 110 — 1931) õpetajakutse võib anda Õppejõudude teenistuse seaduse § 31 põhjal ainult neile õppejõududele, kellel on vähemalt keskkooli või sellele vastav haridus.

§ 5. Õppejõudude teenistuse seaduse § 31 põhjal võib anda kesk- ja kutsekooliõpetaja kutsetunnistuse ka üksikute teaduslike ainete alal.

§ 6. Keskkooli I järgu II liigi kutsetunnistuste omanikkudele teaduslikkude ainete alal, kes hiljem lõpetanud kõrgema õppeasutise sellel alal, millisel neil II liigi kutsetunnistus, võib anda kesk- ja kutsekooliõpetaja kutsetunnistuse didaktilis-metoodilisest seminarist osavõtmata ja uute kutseksamite õiendamata, kui nad seni on kesk- ja kutsekoolides töötanud vähemalt rahuldavate tagajärgedega.

§ 7. Õpetajakutse andmise ettepanekutega võivad esineda Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi Koolivalitsusele; 1) riigikoolides — koolijuhatajad, 2) avalikkudes ja erakoolides — maa- ja linnakoolivalitsused ning vähemusrahvuste kultuurivalitsused, kusjuures ettepanekule tuleb juurde lisada koolinõuniku arvamus kutsesaamiseks esitatud õppejõu kohta, ja 3) haridusenõunikud.

§ 8. Ettepanekus tuleb märkida esitatava õppejõu hariduse kirjeldus, teenistuse käik, praktika aastate arv käesoleva määruse § 2 nõuete kohaselt ning andmed tema õppe- ja kasvatustöö tagajärgede kohta.

§ 9. Õpetajate esitamisel kutse andmiseks lisatakse ettepanekule juurde selle kooli juhataja arvamus õpetaja õppe- ja kasvatustöö tulemuste kohta, kus esitatav õpetaja töötab või viimati töötas.

§ 10. Paragrahvis 7 pp. 1 ja 2 tähendatud ettepanekute puhul vastav haridusenõunik avaldab oma seisukoha Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi Koolivalitsuse direktorile või abidirektorile, kes esitab ettepaneku Hariduse- ja sotsiaalministrile otsustamiseks.

§ 11. Esitatavale õppejõule, kellele Hariduse- ja sotsiaalminister annab õpetaja kutse, antakse sellekohane kutsetunnistus.

§ 12. Käesolev määrus hakkab maksma 1. märtsist 1933 a. Samast ajast kaotavad maksvuse HSM Koolivalitsuse ringkirjad 25. sept. 1931 a. nr. 33202 (Hariduseala korraldus, lhk. 330) ja 17. nov. 1932 a. nr. 32214 (HSM T 10 — 1932).

Tallinnas, 22. veebruaril 1933. Nr. 32734.

H. K u k k e,

Hariduse- ja sotsiaalminister.

P. Mägraken,

Koolivalitsuse direktor.

Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi koolivalitsuse juhatuskiri kursuste korraldamise kohta algkooli õpetajaameti kandidaatide praktikaaja lõpetajatele.

Alus: Õppejõudude teenistuse seaduse (RT 59 — 1931) § 13.

1. Kursused praktikaega lõpetavaile algkooli õpetajaameti kandidaatidele korraldatakse Tallinna ja Tartu pedagoogiumis iga õppeaasta lõpul Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi määramises õppetöö vaheaegade kohta näidatud päevadel.

2. Kursustest võivad võtta osa 1) õpetajaameti kandidaadid, kes lõpetanud õpetajate seminari või õiendanud algkooliõpetaja kutseksamid enne Õppejõudude teenistuse seaduse maksmahakkamist,

s.o. enne 30. juulit 1931 a., ning töötanud algkoolis vähemalt ühe õppeaasta, ja 2) õpetajaameti kandidaadid, kes õiendanud algkooli-õpetaja kutseksamid pärast nimetatud seaduse maksmahakkamist ning töötanud algkoolis vähemalt kaks õppeaastat.

3. Kursuste koha valik on õpetajaameti kandidaatidel vaba, kuid nad on kohustatud teatama oma valikust vastavale hariduse- või koolinõunikule hiljemalt kursustele astumise aasta 1. maiks.

4. Õpetajaameti kandidaatide kursuste töö koosneb referaatidest pedagoogiumi õppejõudude poolt ja nende arutlusest, praktikaajal tekkinud küsimuste selgitamisest ja õpetajaameti kandidaatide pedagoogilise tegevuse aruannete arutamisest.

5. Kursuste töödest võtavad osa kõik pedagoogiumi õppejõud õppenõukogu poolt kinnitatud kava järgi, milline kava esitatakse HSM Koolivalitsusele teadmiseks hiljemalt 20. maiks.

Tallinnas, 21. veebruaril 1933 a. Nr. 32704.

P. Mägraken,
Direktor.

A. Kuut,
Algkooliasjade juhataja.

Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi koolivalitsuse 1933 a. 18. veebruari ringkiri nr. 32695 maa- ning linnakoolivalitsustele, vähemusrahvaste kultuurvalitsustele ja koolide juhatajaile asetätetundide asjas.

Õppejõudude tasude seaduse § 22 on maksuma pandud kindel kord tasumaksmise asjas asetätetundide eest. Nimelt, seadus nõuab, et tasuliste asetätetundide andmiseks peab nõutama maa- või linnakoolivalitsusel (vähemusrahvaste koolides vastavalt kultuurvalitsusel ja riigikoolides — HSM Koolivalitsusel) sellekohane luba. Ainult erakorralistel juhtudel, kui loa nõutamine on võimata, lubab seadus tasulisi asetätetunde anda koolijuhataja korraldusel ja sedagi ainult esialgselt, s.o. kuni ülemuselt vastava loa saamiseni.

Tegelikult aga ei peeta sellest korrast igakord kinni. Nimelt küsitakse asetätetundide andmiseks seaduses nõuetav eelluba harukordadel ja asetätetundide andmine sünnib tavaliselt koolijuhataja korraldusel, kusjuures koolivalitsustele esitatakse vaid arved asetätetundide tasu maksmiseks. Nii seatakse asutised, kellele kuulub asetätetundide lubamine, sündinud fakti ette, kus igakordki ei ole võimalik enam selgitada, kuivõrd üks või teine asetätetund oli tegelikult möödapääsematult tarvilik. Ka paistab, et isegi asetätetunni mõiste leiab mitmesugust tõlgendamist. Nii on olnud juhtumeid, kus asetätetunni mõiste alla on tasu mõttes viidud õpetaja tunnid, kus ta ühtajal on töötanud oma ja puuduva õpetaja klassiga, s.o. juhtumid, kus õieti asetätetundi ei olnud ja õpetaja tegevus piirdus puuduva õpetaja klassis ainult korra järelevalvega ja õpilastele töö kättejuhatamisega.

Ülaltoodud arusaamatuste, samuti ka teiste võimalikkude arusaamatuste vältimiseks asetäitetundide alal, HSM Koolivalitsus teeb järgmise korralduse:

1) Asetäitetundidena tulevad võtta ainult niisugused tunnid, kus sama kooli õppejõud annab puuduva õppejõu tunni tunniplaanis ettenähtud aines ja ajal enne või pärast oma tundi. Annab aga ta selle tunni ühes oma tunniga (klasside ühendamise teel), või kasutab ta selle oma ainele, siis ei käi see tund tasu mõttes asetäitetunni mõiste alla.

2) Asetäitetunni andmiseks tuleb nõutada seaduses ettenähtud eelluba. Erakorralistel juhtudel, kui eelloa nõutamine on võimata, tuleb koolijuhatajal kohe teatada Koolivalitsusele oma korraldustest asetäitetundide asjas, näidates selles teates asjaolud, mis tinginud asetäitetunni andmise.

3) Kui õppejõud on sunnitud ühel või teisel erakorralisel põhjusel tunnist puuduma, siis tuleb tal see tund kooli juhataja teadmisel ja nõusolekul vahetada teise õppejõuga, kasutades viimase tundi omakord oma vahelejäanud tunni andmiseks. Sel korral langeb ära tarvidus asetäitetunni andmiseks.

4) Erakorralisel põhjusel puuduva õppejõu tund, kui puudub võimalus selle vahetamiseks teise õppejõuga, tuleb võimalikult kasutada õpilaste iseseisvaks tööks puuduva õppejõu aines, ilma asetäitetunnita. Korra järelevalve niisuguses tunnis kuulub naabriklassi õpetajale või koolijuhatajale või ta abile, kui neil sel ajal puuduvad oma tunnid. Korra hoidmiseks võib õppejõududel abiks olla klassivanem või mõni teine õpilane, kelle õpetaja selleks määrab.

5) Koolivalitsused saades koolijuhatajailt ettepanekud asetäitetundide lubamise asjas, on kohustatud küsimust igakülgset kaaluma ja võivad lubada asetäitetunnid ainult juhul, kui nende andmine on möödapääsemata.

6) Kui õppejõud on sunnitud puuduma tundides kauema aja kestel, siis tuleb saata kohale tagavara õpetaja või eraldi asetäitja õpetaja seaduses ettenähtud korras (Õp. teen. seaduse § 50).

P. Mägraken,
Direktor.

J. Feldmann,
Sekretär.

Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse 1933 a. 1. märtsi ringkiri nr. 41189 maa-, linna-arstidele, tervishoiu alal linnaõigustega aleviomavalitsuste arstidele ning jaoskonnaarstidele äädikhappe ja äädika müügi järelevalve kohta.

Tervishoiu- ja Hoolekandevalitsus juhib tähelepanu sellele, et äädikhappe ja äädika müügil ei peeta igal pool kinni Määrusest äädikhappe, -essentsi ja äädika kohta (RT 39 — 1928) ja et avalikuks on tulnud järgmisi kõrvalekaldumisi:

1) engrosmüügikohtadest on sattunud vabale müügile kange-
mat kui 30% äädikhapet;

2) poodides tuleb ette 30% äädikhappe lahtist müümist, isegi
seadusevastaselt saadud kangema äädikhappe müümist;

3) müügikohtadest on leitud äädikhapet, mis pealkirjas näida-
takse 30%-lisena, kuid keemilisel uurimisel osutub 17%-liseks ja veel
lahjemaks;

4) pealkirjades puudub sagedasti juhatus söögiäädika valmis-
tamiseks;

5) vabale müügile lubatud 30% äädikhappe pudelitesse villi-
mine ja poodidesse müügile saatmine toimub sagedasti isikute poolt,
kes ei ole selleks luba saanud ja kelle tööstused ei seisa tervishoiu
järelevalve all;

6) müügil olev äädikhape ei vasta sagedasti farmakopea nõue-
tele ja ei kõlba söögiäädikaks;

7) veiniäädika nime all on mitmel pool müügil äädikhapest
lahjendatud äädikas, mille pealkirjas on tähendamata, et saadus kunst-
lik veiniäädikas on.

Kõige selle põhjal tervishoiu- ja hoolekandevalitsus teeb järg-
mise korralduse:

1) revideerida omavalitsuse tegevuse piirkonnas asuvate engros-
müügikohtade, muuseas ka äädikhappe valmistajate, raamatuid RT
57 — 1930 maksma pandud Väljaspool apteeke mürgiste ja kange-
mõjuliste ainete müügi määruse kohaselt, et vastutusele võtta neid,
kes müüvad kangeid happeid, muu seas kangemat kui 30% äädikhapet,
määruse vastaselt;

2) revideerida müügikohte, kus äädikhape detailmüügil on, s.o.
harilikke toiduainete kauplusi, kui ka pudu- ja rohukauplusi ja kõr-
valdada äädikhappe määrusevastane müük, kus see avalikuks tuleb;

3) võtta müügikohtadest äädikhappe proove ja analüüsida neid
nende kanguse ja puhtuse kindlakstegemiseks, silmas pidades oma-
valitsuste võimalusi selleks, ja

4) võtta vastutusele võltsitud äädikhappe müüjad kui ka loata
ja määrusevastaselt äädikhappe müügilelaskjad.

Ettevõetud sammudest ja nende tagajärgedest tervishoiu- ja
hoolekandevalitsus palub maa-, linna- ja linnaarsti õigusega alevi-
arste teatada.

Dr. A. Mõttus,

Tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse direktor.

R. Vallner,

Farmatsöidiline inspektor.

KINNITUSNÕUKOGU 1932 A. 3. DETSEMBRI ÜLD- KOOLEKU OTSUSED.

Kinnitatud Hariduse- ja sotsiaalministri poolt 1932 a. 21. detsembril.

Tallinna ühise haigekassa järeleküsimine 28. nov. 1932 a. nr. 7126 haiguse-aasta selgitamiseks.

Tallinna ühine haigekassa on v/k. nr. 7126 pööranud Kinnitusnõukogu poole järelepärimistega:

1. Kas on haigestunud kassaliikmel, kes on juba kassa ravi kasutanud 30 nädalat aastas, õigus saada arstiabi, kui arst selle kassaliikme haiguse tõttu vabastab tööst?

Tallinna ühine haigekassa ei ole lähemalt motiveerinud põhjusi, mis kutsusid esile sarnase küsimuse. Sellepärast ei ole ka Kinnitusnõukogul võimalust neid analüüsida.

Kinnitusnõukogu arvates on T.T.S. III peatükk selles asjas küllaldaselt selge, sest tähendatud seaduse § 301 järgi antakse haiguse korral, mis tekitab töövõimetust, arstiabi § 311 ettenähtud tähtaegadeni, s.t. mitte üle 26 resp. 30 nädala.

2. Riigikohtu seletuse järgi tulevat võtta T.T.S. III peat. § 309 ja järgnev. põhjal antava abiraha arvestamisel aluseks mitte kalendri-, vaid haiguse-aasta (Riigikohtu administratiiv-osakonna toimeetus nr. 1162 II — 1931 a.). Sealjuures olevat võimalik käsitada haiguse-aasta mõistet praktikas mitmet viisi, näit.:

a) kui kassaliige haigestub 1. sept. 1932, siis tuleks selgitada kui kaua tema ajavahemikul 1. sept. 1931 — 1. sept. 1932 haige on olnud ja abiraha maksta vaid päevade eest, mis veel puuduvad seaduses (§ 311) lubatud ülemmäärast (30 nädalat).

See arvamus ei ole sisuliselt õige, sest kui näit. kassaliige on 1. sept. 1931 kuni 1. sept. 1932 abiraha saanud 20 nädala kestel, siis peale 1. sept. 1932 saaks tema veel 10 nädala kestel või umbes 7. okt. 1932, mil saaks täis lubatud 30 nädalat. Ent see on otseses vastolus T.T.S. § 311 p. 1, mis lubab korduvatel haiguse juhtudel abiraha saada 30 nädala kestel aastas; näidatud juhul on aga isikule 30 nädala kestel antud abiraha mitte aasta jooksul, vaid 1. sept. 1931 kuni 7. okt. 1932 a., s.t. pikema aja vältel kui aasta, seega arvestus kassaliikme kahjuks.

b) Teine võimalus (Tallinna ühise haigekassa v/k. kolmas lõige) olevat, kui igal kassaliikmel oleks oma jooksev haiguse-aasta, mille alguseks oleks kas esimese haiguse lõpp või kassaliikmeks astumise kuupäev, kusjuures eelmisi haigusi ei arvestata, vaid silmas tuleks pidada, et jooksva aastal abiraha ei maksta üle 30 nädala.

Selle arvestuse viisi kohta tuleb tähendada, et tal on samad omadused, mis kalendri-aasta arvestusel ja vastavalt eelpoolnimetatud Riigikohtu otsusele seadusega mitte kooskõlas.

c) Kolmas võimalus oleks järgmine: kassaliikme haigestumise puhul näiteks 1. sept. 1932 alata abiraha maksmist ja maksmise juures kontrollida, kas eelmise haiguse, mis oli peale 1. sept. 1931, ei saa täis seaduses ettenähtud ülemmäär 30 nädalat. Sealjuures arvab Tallinna ühine haigekassa, et juhul, kui eelmine haigus kestis näit. 1. okt. 1931 kuni 31. märtsini 1932, s.t. 26 nädalat, siis alates 1. okt. 1932 a. jooksvat eelmise ja käesoleva aasta haigused paralleelselt ja iga päevaga langevat haiguse- aastast päev ära ja käesoleva haiguse puhul tuleb päevi juurde.

Tallinna ühise haigekassa arvamuse (v. nende kiri p. 2 lit. b) esimene osa on täiesti loogiline ja Kinnitusnõukogu arvates ka kooskõlas seaduse nõuetega. Järgnev osa selgitusest ja näide sellest kui eelmine haigus algas mitte 1. sept. 1931, vaid 1. okt. 1931, on aga täiesti põhjendamata ja sisulises vastolus nende poolt toodud põhinõudega. Ühise haigekassa arvamise kohaselt kujuneks asi nii, et kassaliige, kes haigestub 1. sept. 1932 ja varemalt on põdenud 1. okt. 1931 kuni 31. märtsini 1932, seega 26 nädalat, võib alates 1. septembrist 1932 jällegi 26 nädalat abiraha saada. See on aga vastolus seadusega, sest niisugusel puhul oleks kassaliikmele ajavahemiku kestel 1. okt. 1931 kuni 1. märtsini 1933, seega vähema kui 2 aasta kestel antud abiraha 52 nädala jooksul, mis keskmiselt rohkem teeb kui T.T.S. III peat. § 311 p. b ettenähtud normid aasta kohta lubavad. Täiesti õige on aga ühise haigekassa arvamine, et igal haiguse päeval tuleb kontrollida, kas sellest päevast arvates aasta tagasi kassaliige pole saanud abiraha 30 nädala kestusel.

Kui võtta ühise haigekassa kirjas toodud näide, et isik haigestus 1. sept. 1932 ja varemalt abiraha saanud 1. okt. 1931 kuni 31. märtsini 1932, siis lõpeb kõnesoleval juhul kassaliikmel abiraha saamise õigus 28. septembril 1932, sest sellest päevast aasta tagasi on kassaliige aasta kestel saanud abiraha 30 nädala jooksul.

3. Kolmandaks kirjeldab Tallinna ühine haigekassa olukorda, kus käitis mõnesugusel põhjusel on kas naise, mehe või kellegi teise isiku nimel, kuna tõeline käitise omanik on sama käitise töölisena või juhatajana haigekassa liige. Niisuguseid fiktiivseid omaniku vahetusi tehtavat eriti väiketööstuses sageli selleks, et käitise omanikul võimaldada haigekassa ravi saada. Sealjuures arvab Tallinna ühine haigekassa, et kui käitise omanik, juhataja ja tööline kuuluvad ühte leibkonda, siis ei võiks need isikud kuuluda haigekassa alla.

Selle küsimuse kohta peab Kinnitusnõukogu tarvilikuks tähendada, et ei kuulu tema võimupiiridesse takistada käitise omanikkude vahetust, ükskõik mis põhjusel see ka ei sünniks. Mis puurub aga ühe ja sama leibkonna, — kes töötavad omanikuna ja töölistena ühes käitises, — haigekassa alla mitteamvamis, siis Kinnitusnõukogul ei ole ka selles asjas õigust korraldusi anda, kuna maksev Tööstuslikku töö seadustiku III peatükk ei tee käitiste haigekassade alla arvamise

asjus mingisuguseid erandeid nende käitiste kohta, kus omanikuks ja töolisteks on ühe leibkonna liikmed.

Ülaltoodut arvesse võttes Kinnitusnõukogu Tööstusliku töö seadustiku § 272 ja Kinnitusnõukogu seaduse § 1 ja § 12 p. 2 põhjal otsustab: anda Tallinna ühisele haigekassale tema v/k. nr. 7126 toodud järelepärimiste peale ülalkirjeldatud seletused.

MITTEAMETLIK OSA.

Teateid ametnikkude teenistusse määramise ja teenistusest vabastamise alalt.

1. Ministeeriumi majanduseinspektor Hans Gross on ümber paigutatud Seevaldi vaimuhaigemaja majandusejuhataja kohale tema omal palvel, arvates 1933 a. 1. märtsist.

2. Ministeeriumi majanduseinspektoriks on määratud Alfred Truu, arvates 1933 a. 1. märtsist.

Statistilisi andmeid.

Ajakirja „Eesti Statistika“ 1932 a. juuni, juuli, augusti, septembri, oktoobri, novembri ja detsembri numbrites (127(6) — 133(12)) ning 1933 a. jaanuari ja veebruari numbrites [134(1) — 135(2)] on avaldatud Hariduse ja sotsiaalministeeriumi ning temale alluvatele ja järelevalvele kuuluvate asutiste tegevuse alalt järgmised kirjutised ühes statistiliste andmetega:

1. Alg- ja keskkoolide majad ja maad 1930/31 õ/a., nr. 127(6).
2. Tuberkuloos 1930 ja 1931 a., nr. 127(6).
3. Töötaolu maal 1931/32 a. talvel. Töötaolu linnades 1931/32. Noored töötud, nr. 128(7)—129(8).
4. Meremeeste töö- ja palgatingimused 1932 a., nr. 130(9).
5. Töökaitse 1931 a., nr. 130(9).
6. Arstkond Eestis 1932 a. nr. 131(10).
7. Tööolud tööstuses I poolaastal 1932 a., nr. 131(10).
8. Suur- ja kesktööstusettevõtete tööjõud, nr. 131(10).
9. Kirjastus ja ajakirjandus 1929—1931 a. nr. 132(11).
10. Sündivus, surevus, abielluvus ja rahvastiku arv 1931 a., nr. 133(12).
11. Haigusekindlustus 1931 a., nr. 133(12).
12. Õppeasutised Eestis 1930/31 õ/a., nr. 134(1).
13. Toodang ja tööjõud suurtööstuses 1931 a., nr. 134(1).
14. Surmapõhjused 1931 a., nr. 134(1).
15. Tööõnnetused 1928—1931 a., nr. 135(2).
16. Alg- ja keskkoolid 1931/32 õ/a. nr. 135(2).